

■ Χριστιανική Ἀπολογητική ἐναντι τῶν Παγανιστῶν καὶ τῶν Συγκρητιστῶν

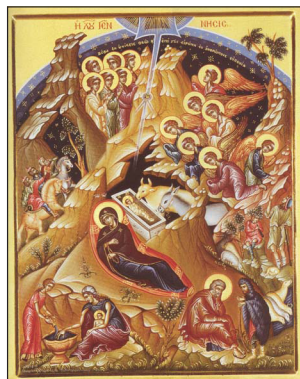
Ἡ Λογοκλοπὴ τῆς ἡμερομηνίας τῶν Χριστουγέννων*

«...τόσο ὁ διαχωρισμὸς τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ τὴν Ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, ὅσο καὶ ἡ ἐπιλογὴ τῆς 25ης Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα ἐορτασμοῦ, ἔγιναν γιὰ πραγματιστικὸς ἐκκλησιαστικὸς λόγους καὶ ὄχι γιὰ λόγους ἀντιγραφῆς ἢ ἀνταγωνισμοῦ παγανιστικῶν προτύπων»

Μέρος Γ'.

Περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας τῶν Χριστουγέννων

Ἀπορρίπτοντας τὴν θεωρίαν περὶ τῆς ἀντιγραφῆς τῆς ἡμερομηνίας ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη ἐορτὴ τοῦ «solis invicti», ὀφείλουμε νὰ ἀναφερθοῦμε στοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι ὀδήγησαν καταρχὰς στὸν διαχωρισμὸ τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ τὴν Ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων καὶ στὴν συνέχεια στὸν ὀρισμὸ τῆς Ἑορτῆς τὴν 25ῃ Δεκεμβρίου.

Γιὰ τὴν ἀπάντηση τῆς πρώτης ἐρώτησης, ἀρκεῖ νὰ εἰπωθεῖ, ὅτι ὁ καθορισμὸς τῶν Ἑορτῶν τοῦ ἐνιαυσίου κύκλου ἀκολουθεῖ τὴν δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, ὁ διαχωρισμὸς τῆς Ἑορτῆς τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ τοποθετεῖται στὸ πλαίσιο τῶν χριστολογικῶν ἐρίδων τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποία συνέβη. Ἄν καὶ ἡ ξεχωριστὴ

ἀπὸ τὰ Θεοφάνεια Ἑορτὴ δὲν ἐπικράτησε ἀμέσως σὲ ὅλη τὴν χριστιανικὴ ἐπικράτεια, ἡ ἔναρξί της στὴν Ρώμη ἀμέσως μετὰ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ ἡ τελικὴ καθολικὴ ἀποδοχὴ μετὰ τὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ δείχνουν πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση. **Τ**ὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη μονοφυσίτικες ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἐξακολουθοῦν νὰ ἑορτάζουν μόνο τὴν 6ῃ Ἰανουαρίου ἐνισχύει τὴν θέση.

Ὁ ξεχωριστὸς ἑορτασμὸς τῶν Χριστουγέννων ἔδωσε βῆμα γιὰ τὴν σύνταξη ὀμιλιῶν μὲ ἀνάλογο ἀντιαιρετικὸ περιεχόμενο, ὅπως οἱ *Sermones* 22, 23, 25 καὶ 27 τοῦ Ἀγίου Λέοντος Α΄, πάπα Ρώμης²⁹, κατὰ τῶν Ἀρειανῶν. **Σ**τὸ ἴδιο ὕφος κινεῖται καὶ ἡ Ὁμιλία 39 τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ἡ ὁποία ἂν καὶ ἐπιγράφεται Εἰς τὰ Φῶτα καὶ ἐκφωνήθηκε στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, ἀναφέρει:

«Τῆ μὲν οὖν γεννήσει τὰ εἰκότα προεορτάσαμεν, ἐγὼ τε ὁ τῆς ἑορτῆς ἔξαρχος, καὶ ὑμεῖς, καὶ πᾶν ὅσον ἐγκόσμιον τε καὶ ὑπερκόσμιον»³⁰.

Καὶ ἐξ αὐτοῦ προκύπτει, ὅτι τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (380) ξεκίνησε ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης νὰ ἑορτάζει ξεχωριστὰ τὰ Χριστουγεννα ἀπὸ τὰ Θεοφάνεια, ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατο τοῦ αἱρετικοῦ αὐτοκράτορα Οὐάλη καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Πόλη.

Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γράφει περὶ τῆς ἀπολογητικῆς ἀξίας τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων στὴν Ὁμιλία τοῦ *Εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*:

*«Ἡμεῖς δὲ τούτων (ἐννοεῖ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν) μὲν οὐδὲν οὔτε λέγομεν, οὔτε ἀκοῦσαί ποτε ἂν ἀνασχοίμεθα· ἐκεῖνο δὲ φαμεν, ὅτι καθαρὰν σάρκα καὶ ἁγίαν καὶ ἄμωμον καὶ ἀμαρτία ἀπάση γεγεννημένην ἄβατον ἐκ παρθενικῆς μήτρας ἀνέλαβεν ὁ Χριστός, καὶ τὸ οἰκεῖον διωρθώσατο πλάσμα. **Κ**ἀκεῖνοι μὲν (οἱ εἰδωλολάτρες), καὶ οἱ τὰ αὐτὰ ἀσεβοῦντες αὐτοῖς Μανιχαῖοι, εἰς κύνας καὶ πιθήκους καὶ θηρία παντοδαπὰ τὴν οὐσίαν εἰσάγοντες τοῦ Θεοῦ (τὴν γὰρ ψυχὴν τούτοις ἅπασιν ἐκ τῆς οὐσίας ἐκείνης εἶναι φασιν), οὐ φρίττουσιν οὐδὲ καταδύονται, ἡμᾶς δὲ ἀνάξια τοῦ Θεοῦ λέγειν φασίν, ὅτι τούτων μὲν οὐδὲν οὔτε εἰς νοῦν λαβεῖν ἀνεχόμεθα· **ὁ** δὲ αὐτῶν πρέπον ἦν καὶ προσῆκον, λέγομεν, ὅτι τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐλθὼν διωρθώσατο τῷ τῆς γεννήσεως ταύτης τρόπῳ»³¹.*

Στὴν ἴδια Ὁμιλία ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφέρει, ὅτι ἡ Ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἶχε μόλις ξεχωρίσει ἀπὸ τὴν

Ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων στὴν Ἀντιόχεια, ἐνῶ στὴν Θράκη, ἐννοώντας τὴν περιοχὴ τῆς Κωνσταντινούπολης, ὁ διαχωρισμὸς εἶχε γίνεи πρὸ δεκαετίας ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῆς Δύσης. **Κ**αὶ ἐξηγεῖ τοὺς ἀπολογητικούς λόγους τοῦ διαχωρισμοῦ, λέγοντας:

«...Καὶ ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους λέγωμεν, καὶ τὰ ἀναίσχυντα τῶν ἀσεβῶν ἀποφράττωμεν στόματα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ἀγαθοῖς εὐφραινώμεθα, καὶ τὸν σαρκωθέντα Θεὸν δοξάζωμεν ὑπὲρ τῆς τοσαύτης συγκαταβάσεως, καὶ κατὰ δύναμιν τὴν ἡμετέραν, ἀξίαν ἀποδῶμεν αὐτῷ καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀμοιβήν»³².

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος δὲν ἔμεινε μόνο στὸ γιατί διαχώρισε ἡ Ἑορτὴ, ἀλλὰ ἤδη πιὸ πρὶν στὸν Λόγο του ἐξήγησε καὶ τὴν ἐπιλογὴ τῆς ἡμέρας. **Ξ**εκινώντας ἀπὸ τὴν πληροφορία τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὅτι ὁ Χριστὸς γεννήθηκε κατὰ τὴν ἀπογραφὴ τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, λέει:

*«Ὅθεν δῆλον, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἀπογραφὴν ἐτέχθη. Καὶ τοῖς ἀρχαίοις τοῖς δημοσίᾳ κειμένοις κώδιζιν ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐξεστὶν ἐντυχόντα καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀπογραφῆς μαθόντα, ἀκριβῶς εἰδέναι τὸν βουλόμενον. **Τ**ί οὖν πρὸς ἡμᾶς, φησί, τοῦτο τοὺς οὐκ ὄντας ἐκεῖ οὔτε παραγενομένους; **Ἄ**λλ' ἄκουε, καὶ μὴ ἀπίστει, ὅτι παρὰ τῶν ἀκριβῶς ταῦτα εἰδόντων, καὶ τὴν πόλιν ἐκείνην οἰκούντων παρειλήφαμεν τὴν ἡμέραν»³³.*

Ἐπειδὴ, λοιπόν, στὴν Ῥώμη φυλάσσονταν στὰ δημόσια ἀρχεῖα τὰ τῆς ἀπογραφῆς, ἀπὸ αὐτὰ οἱ Χριστιανοὶ τῆς πόλης ἔμαθαν τὴν ἡμερομηνία Γέννησης τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὴν Ῥώμη ξεκίνησε νὰ ἐορτάζεται τὴν 25ῃ Δεκεμβρίου. **Σ**τὴν συνέχεια, ἀκολούθησαν καὶ οἱ ὑπόλοιπες Ἐκκλησίες τὸ παράδειγμα τῆς Ῥώμης, ἐπειδὴ θεώρησαν, ὅτι ἡ πληροφορία καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς καθορισμὸς τῆς Ἑορτῆς ἦταν ἀξιόπιστος.

Βέβαια, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὄχι μόνο δέχεται τὴν ἡμερομηνία, ἀλλὰ τὴν ἐπιβεβαιώνει μὲ δικούς του ὑπολογισμούς. **Ξ**εκινώντας ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἀγγέλου στὸν Ζαχαρία, ὅταν αὐτὸς βρισκόταν στὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων, στὰ ὁποῖα εἰσέρχονταν ὁ ἱερεὺς ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας, καθορίζει τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου. **Ὁ** Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ἐγίνε ἐξι μῆνες μετὰ τὴν σύλληψη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου καὶ ἐννέα μῆνες μετὰ γεννήθηκε ὁ Χριστὸς.

Μὲ τοὺς ὑπολογισμούς του, λοιπόν, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καταλήγει στὸν μῆνα Ἀπελλαῖο, δηλαδή τὸν Δεκέμβριο:

«Μετὰ τοῦτον οὖν τὸν ἕκτον μῆνα ἀρχὴν ἢ Μαρία τῆς συλλήψεως ἔλαβεν· ὄθεν καὶ ἐννέα μῆνας ἀριθμοῦντες, εἰς τὸν παρόντα τοῦτον ἀπαντησόμεθα μῆνα. Ἔστιν οὖν ὁ πρῶτος μὴν τῆς συλλήψεως τοῦ Δεσπότου Ἀπρίλιος, ὃς ἐστὶ Ξανθικός· μεθ' ὃν Ἀρτεμίσιος, Δέσιος, Πάνεμος, Λάσιος, Γορπιαῖος, Ὑπερβεταῖος, Δῖσιος, Ἀπελλαῖος, καὶ οὗτος ὁ μὴν ὁ ἐνεστώς, καθ' ὃν τὴν ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν»³⁴.

Ὁ παραπάνω ὑπολογισμὸς εἶναι πιὸ ἀξιοπίστος καὶ πιὸ καταλυτικός, ἀπὸ ἀνάλογους ὑπολογισμούς, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ καθορίσουν τὴν ἡμερομηνία τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία τῆς Σταύρωσης³⁵.

Ἐδῶ μπορεῖ νὰ ἀναφερθεῖ καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Dom Hieronymus Engberding, ὅτι αὐτοὶ οἱ ὑπολογισμοὶ ἔρχονται ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν ἤδη ἐφαρμοσμένη πρακτικὴ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Χριστουγέννων τὴν συγκεκριμένη ἡμερομηνία³⁶. Ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν Ὁμιλία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὑπῆρχαν διαφωνίες, ἴσως λόγῳ τῆς μεταφορᾶς τῆς Ἑορτῆς ἀπὸ τὴν 6η Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω γίνεται ξεκάθαρο, ὅτι τόσο ὁ διαχωρισμὸς τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ τὴν Ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, ὅσο καὶ ἡ ἐπιλογὴ τῆς 25ης Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα ἑορτασμοῦ, ἔγιναν γιὰ πραγματιστικὸς ἐκκλησιαστικὸς λόγους καὶ ὄχι γιὰ λόγους ἀντιγραφῆς ἢ ἀνταγωνισμοῦ παγανιστικῶν προτύπων. □

(*) **Βλ.** <https://www.impantokratoros.gr/xristoygenna-logokloph.el.aspx>. • **Ἐπιμέλ.** ἡμετ.

29. Antoine Chavasse, Sancti Leoni Magni Romani Pontificis Tractatus Septem et Nonaginta, Corpus Christianorum Scriptorum Latinorum 138 (Turnhout 1973), 91-92 & 120-121.

30. **Βλ.** PG 36.349

31. **Βλ.** PG 49.359.

32. **Βλ.** PG 49.360.

33. **Βλ.** PG 49.354.

34. **Βλ.** PG 39.358.

35. **Γ**ιὰ τὴν ἱστορία αὐτῶν τῶν ὑπολογισμῶν καὶ τὴν ἀνάλογη βιβλιογραφία: Susan K. Roll, The Origins of Christmas: The State of the Question, στὸ συλλογικὸ Between memory and hope: readings on the liturgical year (ἐπιμέλεια Maxwell Johnson), The Order of St. Benedict Inc, Collegeville, Minnesota, p.273 κ.ἑ.

36. Engberding, H. «Der 25. Dezember als Tag der Feier der Geburt des Herrn», Alw 2(1952), 25-43.